

Разговор са Николом Марковићем,
председником Друштва за информатику Србије

Информатичка наука – савезник православне теологије?

Разговарала Снежана Крујниковић

У овом броју *Православља* разговарамо са Николом Марковићем, слободно можемо рећи, доајеном информатичке сцене на нашим подручјима.

Као саговорник, господин Марковић је ништа мање занимљив и са стране тема које обрађује *Православље* – поред свих функција и доприноса које је дао из области информационих технологија, постоји нешто што се о њему веома мало зна, а то је да је више пута дао подршку Српској Православној Цркви на разним стручним конференцијама које се тичу информационих технологија, више пута су СПЦ и ДИС имали заједничке иницијативе (нарочито на пољу приватности), литургијски је члан Храма Светог Јована Владимира у Београду и син је православног свештеника.

Господине Марковићу, Шта нам можете рећи о Вашем оцу и о периоду живота када сте као свештенички син бирали позив којим ћете се бавити у временима која нису била нимало једноставна за верујући народ?

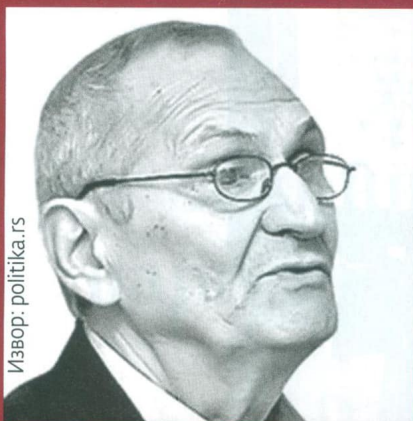
– Мој отац прота Јован Марковић (1914–1986) завршио је Богословију у Сарајеву и као ванредни студент дипломирао је на Теолошком факултету у Београду. Скоро цео радни век службе Богу, Српској Православној Цркви и народу провео је као свештеник

у Ковину. То је био најтежи период за Српску Православну Цркву у коме је она остала без имовине, а на народ и посебно децу вршио се притисак да не иду у цркву. Ја сам тада као ученик основне школе и ниже гимназије у Ковину спадао у малобројне који су ишли у цркву и помагали свештеницима. Били смо у певници, помагали при свећењу водике, резању колача и сл.

Мој отац је свима нама – кроз недељне проповеди, часове веронауке у цркви, кроз оданост православлу, принципијелност али и

хришћанску толеранцију и лични пример у свакодневном животу – био путоказ у духовном развићу и стварању сопствене личности. Дуго и после његовог упокојења остала је у Ковину лепа успомена на његово старање за Цркву и своју паству.

Мој отац прота Јован Марковић, као духовник и родитељ највише је утицао на моја схватања, развој, духовни живот и каснији однос према православлу, Цркви, послу и породици. Неретко, па и сада се често питам, да га негде нисам изневерио?

Извор: politika.rs

Никола Марковић је председник Друштва за информатику Србије и доајен информатичке сцене на овим просторима. О томе довољно говоре дужности које је више година обављао: директор Градског завода за информатику током седамдесетих и осамдесетих година, а потом и директор Савезног завода за информатику. Упоредо се бавио и бави професуром из области информационалних система и даје велики допринос на многим пољима која се тичу увођења и популаризације информационалних технологија у Србији. Носилац је великог броја признања.

Ви сте и данас у великој мери привржени својој Цркви. У време када је Српска Православна Црква, пре више од једне деценије, отворила у широј јавности тада практично непознату проблематику електронске приватности, Ви сте на челу Друштва за информатику Србије дали јасну подршку тој иницијативи. До данас сте заједнички са стручним телима СПЦ из области информационалних система одржали више округлих столова, трибина, конференција на више тема које се тичу савременог информационалног друштва. Како изгледа, сада већ деценијска сарадња ДИС и стручних тела СПЦ?

– Друштво за информатику Србије постоји већ 42 године, и ми се као стручно удружење, невладина и непрофитна организација, пре свега бавимо промоцијом информационалних и комуникационих технологија, афирмацијом домаћих резултата и разматрањем друштвених аспеката и последица процеса информатизације. Организујемо стручне скупове, трибине, додељујемо плакете као признање за највећа стручне резултате, указујемо на проблеме и неке нежељене ефекте у информатизацији и сл.

Наше активности би биле једностране и непотпуне да нисмо остварили сарадњу са представницима Српске Православне Цркве. Информатизација је светски

тренд јер она огромно допринеси повећавању ефикасности рада, информисаности и квалитету свакодневног живота. Али, примене информационалних и комуникационих технологија имају и другу страну, која може да угрожава приватност, личне податке грађана, омогућује ширење социјално неприхватљивих садржаја, отуђује људе и сл. Управо на проучавању и разматрању оваквих појава почела је да се остварује сарадња Друштва за информатику Србије са представницима Српске Православне Цркве. Наше заједничке активности су допринеле афирмисању права на приватност и заштиту личних података, омогућиле да сви грађани не морају да користе личну карту са чипом, показале да СПЦ подржава процесе информатизације, али и да има критички став о појединим нежељеним ефектима.

Пре неколико година сте изабрани за једног од два рецензента уџбеника информатике за српске богословије. Да ли по Вашем мишљењу СПЦ у довољној мери прати информационалне токове?

– Мислим да СПЦ, преко својих уџбеника, публицистике, духовних трибина и медија, на задовољавајући начин прати и коментарише информационалне токове. Али информационална достигнућа су све динамичнија, и неопходно је стално ажурно праћење ин-

формационалних трендова и појава које они изазивају. Драго ми је да је све више наших епископа и свештеника који су добро информисани о савременим информационалним токовима и великим делом укључени у њихово праћење и коментарисање.

Који су то информатички изазови који нас по Вашем мишљењу чекају у будућности? Да ли постоје оправдани разлози за страх од њиховог напретка и узрастања?

– Поред позитивних ефеката, има и појава које показују да се људи некритички потчињавају технологији и да у приватном животу постају зависни од њене употребе, несвесно одустају од своје приватности, узајамно се отуђују, упуштају у кибер криминал и друге негативне појаве.

На друштвеним мрежама (Фејсбук, Гугл...) и мобилним комуникацијама се поред бројних корисних сервиса суочавамо и са електронским надзором корисника, профилисањем личности за потребе обавештајних служби, маркетинга и сл.

Не треба да постоји страх од информатичких изазова, али је неопходно стално праћење, проучавање и брзо реаговање на негативне појаве које се појављују уз развој информационалног друштва. Презвитер др Оливер Суботић је још 2011. године у књизи *Информационално контролисано друштво*

Уручивање плакета ДИС 2015. (извор: dis.org.rs)

указао на светски тренд развоја електронског надзора над људима у циљу контроле и усмеравања њиховог понашања. Он је подсетио да је то гушење слобода личности и достојанства које смо добили од Бога. Презвитер др Оливер Суботић, као теолог и истовремено дипломирани инжењер информатике, има изузетно велику улогу у повезивању православне теологије и информатике и има велики допринос развоју научне мисли у овој области.

Као хришћани треба стално да реагујемо на злоупотребе информационог технологија и негативне појаве.

Сарадник сте пројекта Српске енциклопедије који раде САНУ и Матица српска, и који би требало да буде завршен у наредних пет година. Шта тај пројекат доноси ново?

– Српска енциклопедија има велики културни значај јер се прикупљају, систематизују и објављују подаци о личностима и појавама које су значајне за наш национални идентитет и самосвест о сопственим достигнућима. Ја обрађујем одреднице из области информатике и трудим се да се не забораве наши резултати и заслужни креативни појединци из области информатике.

Припадате литургијској заједници Храма Светог Јована Владимира у Београду. Реч је о храму у коме служе углавном млађи свештеници. Да ли можда имате неки предлог за информатичке мисионарске пројекте када је реч о мисији на парохијском нивоу?

– Свештеници у нашем Храму Светог Јована Владимира су веома агилни и иницијативни. Редовно се одржавају духовни разговори, културна и уметничка сабрања, објављује *Билтен* и сл. Управо зато, сваке недеље видим све више нових и пре свега младих верника.

За крај нашег разговора, реците нам шта мислите у којој мери православна теологија данас има савезника у информатичкој науци?

– Видимо да се под утицајем информационог технологија догађају велике промене у информисању, пословању, раду управе, образовању, здравству, личном животу људи и свим другим областима живота и рада. Примене информационог технологија ће се све више развијати и мењати данашњи свет. Православна теологија, као и друге науке, треба још интензивније да проучава и даје решења за проблеме и дилеме који настају

у брзом развоју информационог друштва. На располагању су им све садржајније базе података и софтверски алати.

Посебну пажњу треба поклонити младима. Они су у друштву углавном запостављени, иако постижу резултате у науци, смишљају разне иновације, освајају награде, све су приврженији Цркви, помажу код елементарних непогода, показују велики патриотизам и имају низ других позитивних особина. Али, да би се они успешно развијали треба проучити и да ли многи млади смеју да буду препуштени само животу уз смарт телефон, таблет, интернет, дигиталну музику и сл. Неки психолози, биолози и лекари кажу да прекомерне примене свих ових уређаја могу да имају одраза на развој њихове психе, навике, поглед на свет... На стручним скуповима на којима се расправљало о феноменима које доносе савремене информационе технологије учавам све више младих информатичара који су и верници и који могу да допринесу у анализи корисних ефеката, али и у добијању одговора на бројне дилеме, заблуде и неспоразуме које доноси информационо друштво. Потребно је савесно и уз много знања, критички промишљати о свему што се догађа око нас и уз Божију помоћ и надахнуће трагати за правим решењима. ■